

Noi modele și programe de educație fizică și sportivă în rândul elevilor

Prof. CORAȘ FLORIN-MARIUS

Liceul Tehnologic „Vasile Juncu” Miniș

Rolul educației fizice în formarea personalității umane este un element fundamental. Armonia fizic-psihic este înțeleasă prin dezvoltarea unor calități de bază de natură cognitiv-emoțională, formând un model de personalitate adaptabil la cerințele societăților contemporane. În aceeași ordine de idei, rolul activităților sportive în dezvoltarea responsabilității, disciplinei, spiritului de competitivitate, respectului față de sine și ceilalți, răbdării și perseverenței reprezintă componente esențiale în formarea unui viitor adult. Strategiile naționale în materie de educație fizică diferă de la țară la țară, atât în învățământul preuniversitar cât și în cel universitar, rolul activităților sportive în dezvoltarea unor componente sănătoase de viață ne arată capacitatea sistemelor educaționale de a direcționa într-o manieră corectă tinerii aflați pe băncile școlii. Educația sportivă are un rol hotărâtor în formarea și dezvoltarea personală, eliminând bariere de orice natură: rasă, etnie, statut social, etc. Învățarea spiritului de competiție este cel mai mare câștig realizat în formarea educațional-sportivă a unui individ, mai ales în condițiile vârstelor tinere caracterizate de vulnerabilități majore.

1.1. Conceptul de educație completă. Educația sportivă, parte componentă a sistemului educațional-complet

Noile modele educaționale se materializează în ceea ce privește activitatea sportivă prin dimensiunea capacităților crescute în plan individual psihic și fizic, de asemenea generează un grad ridicat de adaptabilitate socială a individului. Conceptul de educație completă Gherguț (2016) atinge mai multe paliere de analiză prin factorii implicați în activitatea pedagogic-sportivă. Relația școală-familie, incluziunea programelor sportive în activitatea curriculară conduce la optimizarea sistemelor educaționale contemporane. Relația profesor-student sau elev este importantă prin prisma aplicabilității activității sportive în baza educației concrete. Analizând conceptul de educație incluzivă prin sport Mara (2009) susținem o serie de valori social-morale dezvoltate în rândul tinerii generații edificatoare pentru realizarea unui tablou complet de formare:

- Comportament social proactiv, adecvat la cerințele vieții sociale;
- Orientarea candidatului către sarcină;

- Învățarea respectării regulilor;
- Dezvoltarea jocului prin cooperare.

Observăm că rolul profesorului de educație fizică este definitoriu prin modalitatea de transmitere a cunoștințelor teoretice, informații necesare candidatului și, în același timp vorbim despre practica sportivă propriu zisă, materializată în exercitarea unui sport. Așadar, modalitățile de realizare a orelor de educație fizică sunt consemnate în direcțiile de dezvoltare psiho-fizică ale tinerei generații prin participare în mod regulat în cazul fiecărui practicant.

Din perspectiva activităților educaționale cu caracter sportiv există o multitudine de sisteme de evaluare axate pe valori specifice: dezvoltarea jocului cooperativ, spiritul de fair play, respectul pentru adversar, orientarea către progres. Un model interesant și util din perspectiva educației fizice este susținut de Vernon (2004) prin dezvoltarea inteligenței emoționale, efect al sistemului de educație rațională și comportamentală. Cu alte cuvinte, autorul susține că profesorii de educație fizică sunt implicați activ în comunicarea interculturală la nivel de comunități locale, indiferent de rasă, etnie, gen, statut social, etc. Practic, sunt vizate depășirea barierelor de orice natură prin activități de educație incluzivă, competițională.

1.2. Necesitatea practicării educației sportive în sistemele școlare

La nivelul programelor de studiu atât în sistem preuniversitar cât și în cel universitar disciplina educație fizică este obligatorie, existând un număr de ore diferențiat în funcție de profilul școlar sau universitar existent. Nu pledăm pentru un număr mai mic sau mai mare de ore de educație fizică, fiecare instituție de învățământ are un grad de orientare didactică specifică în funcție de profilul existent. Există numeroase studii științifice naționale și internaționale care analizează impactul generat de orele de educație fizică în dezvoltarea armonioasă a tinerei generații. Isidori Emanuele (2015) analizează fenomenul sportului de masă, implicațiile generate asupra stării de sănătate a tinerilor, dar și creșterea în condiții armonioase prin exercițiu fizic constant. Autorul fundamentează conceptul de filozofie educativă a sportului, o interpretare cu caracter filozofic a ceea ce este definit mișcare sportivă la nivel de grup social și pe plan individual. Din punct de vedere individual, există în concepția autorului o pedagogie a sportului prin care fiecare persoană învață și se desăvârșește configurându-și un sistem de valori personale, utile din perspectiva vieții cotidiene. Există patru perspective majore privind activitatea sportivă pe care autorul le punctează în lucrare:

- Activitatea fizică/rol fundamental în desăvârșirea întregului organism;
- Sportul-generator de armonie trup-suflet;
- Activitatea sportivă – componentă de bază în dezvoltarea valorilor sociale;
- Sportul un element de facto în dezvoltarea spiritului de competiție.

Natham Nicholson (2008) dezvoltă în lucrarea „Sport and capital social” o analiză interesantă despre conceptul de educație fizică din perspectiva rolului jucat de capitalul social. Definit de către mari sociologi din istorie, precum Pierre Bourdieu sau Robert Putnam capitalul social este un concept cadru care afirmă capacitatea individului de a se interconecta și relaționa cu

mediul social în condițiile adaptării la cerințe concrete. Capitalul social te definește din perspectiva general umană și individuală dezvoltând apartenența la comunitate, grup social și societate în ansamblul sau. Cum se dezvoltă capitalul social prin intermediul sportului? În primul rând prin rolul acestuia de a capta și mobiliza individul în vederea obținerii unor beneficii de ordin socioeducațional, efectul principal fiind accesul la resurse sociale diversificate. Capacitatea de mobilizare individuală crește numărul de interacțiuni sociale corespunzător aptitudinilor și valorilor urmărite.

Bailey (2006) a realizat cercetări interesante privind impactul activităților sportive asupra dezvoltării în condiții sănătoase a individului. Tinerii sunt generația asupra căreia educația sportivă va avea un cuvânt greu de spus în ceea ce privește dezvoltarea armonioasă în perspectivă. Care sunt beneficiile exprimate de autor în studiile sale?

- Dezvoltarea abilităților sănătoase de viață în plan fizic, cognitiv și relațional.
- Formarea unor deprinderi și concepții sănătoase de viață pentru practicanți;
- Crearea rețelelor sociale în mediul școlar, creșterea prestigiului personal pentru practicanți;
- Dezvoltarea activităților sportive și recreativ-educative necesare în rândul tinerei generații.

Termenul escapism dezvoltat în sfera psihologiei relaționale își are sorgintea în verbul „escape” care definește evadarea, ieșirea din cotidian. Definit într-o manieră accesibilă indică capacitatea individului de a se sustrage cotidianului prin utilizarea unor formule evazioniste care să-l determine să acceseze o stare de bine spiritual și, mai ales personal în conformitate cu opțiunile de viață individuale. Presiunea cotidianului din perspectiva relațiilor sociale dezvoltate reprezintă un factor perturbator pentru activitatea zilnică, ceea ce generează o contrabalansare necesară potrivită cu aptitudinile și valorile individuale. Un concept dezvoltat în psihologie definit escapism devine de interes pentru dezvoltarea individuală și generează o stare de rău sau „mal du vivre” după celebra expresie franceză, niciodată trecută în granițele colocviale ale zilei concrete. Cum se manifestă escapismul? Persoana încearcă evadarea din realitate și se autosegmentează spre zone mai mult sau mai puțin convenționale. Adicțiile reprezintă o formă de evadare din cotidian. În principal: consumul de alcool, dependență de tutun, de droguri, jocurile on-line, jocurile de noroc, orice „manie” resimțită de persoană în creștere și extensie asupra întregii „ființe”. Soluția în acest gen de „tulburare psihosocială” este la îndemâna fiecărui individ. Autodepășirea și autocontrolul sunt „dispoziții” mentale la care fiecare poate face apel și orice „formă de devianță” este eliminabilă în condițiile în care devenim stăpâni pe noi înșine. Revenirea la o gândire sănătoasă și coerentă ține la distanță orice „adicție” care se dezvoltă ușor în mediul social. Soluția în acest gen de „tulburare psihosocială” este la îndemâna fiecărui individ. Autodepășirea și autocontrolul sunt „dispoziții” mentale la care fiecare poate face apel și orice „formă de devianță” este eliminabilă în condițiile în care devenim stăpâni pe noi înșine. Revenirea la o gândire sănătoasă și coerentă ține la distanță orice „adicție” care se dezvoltă ușor în mediul social contemporan. Sportul devenit un mod de viață are un rol hotărâtor în combaterea oricăror forme de „devianță socială” producând o “regresie la normal” a persoanelor care manifestă tendințe de acest gen.

1.3. Concluzii și propuneri

Rezultatele studiilor științifice privind rolul educației fizice în dezvoltarea unor comunități sănătoase de tineri generează un interes superior explicabil prin valorile și mesajul transmis dar, mai ales prin implicațiile de masă dezvoltate. Putem concluziona despre importanța activităților sportive în rândul tinerii generații în sensul creșterii numărului de ore la această disciplină, introducerea la toate nivelurile de educație în preuniversitar și universitar a disciplinei și evidențierea rezultatelor sportive în practicarea activităților educaționale de acest gen pentru realizarea unei stări de sănătate corespunzătoare. Motivațional, este necesar să avem în vedere menținerea unei stări de sănătate corespunzătoare prin practicarea constantă a exercițiilor sportive și o bună integrare socioprofesională a viitorilor adulți în condițiile unei societăți dinamice și concurențiale.

Bibliografie:

Gherguț, Alois (2016) Educație incluzivă și pedagogie diversă, Editura Polirom, Iași;
Mara, Daniel (2009) Strategii didactice în educația incluzivă, ediția a-II-a, Editura Didactică și Pedagogică, București;
Ilica, Adrian Pedagogie modernă, Editura Universității Aurel Vlaicu, Arad;
Vernon, Alain (2004) Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional-emoțivă și comportamentală, Editura ASCR, Cluj Napoca;
Isidori, Emanuel, (2015) Philosophy of sport education. Main Issues and methodology, in Physical Culture and Sports Studies and research, vol LXVI, Rome;
Natham, Nicholson (2008) Sport and social capital Russell Hage, Elsevier Ltd, Burlington, USA;
Bailey Richard, Physical education and Sport in Schools: A review of benefits and Outcomes, Journal of School Health, oct. 2006, vol. 7, No. 8, 397-402.

Site-uri internet consultate:

[http://www.Pschologies.ro/anchete –si-dosare/educatie-sportiva-a-copiilor-2139375](http://www.Pschologies.ro/anchete-si-dosare/educatie-sportiva-a-copiilor-2139375);
<http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic-reports/150.ro.pdf>;
<http://www.razvidiacu.wordpress.com>.